

## CATECHESEMOMENT BAVODAG 2019

- Voor parochies opgesplitst in meerdere groepen, is dit catechesemoment per groep, niet per parochie !!
- Het is noodzakelijk dat catechisten dit catechesemoment VOOR de Bavodag grondig lezen/voorbereiden.
- De timing van dit catechesemoment is krap. We vragen om je aan de voorgestelde timing te houden, er wordt aangegeven welke elementen zeker aan bod moeten komen.
- Na 55 minuten moet je het klaslokaal weer verlaten. Ook als je op dat moment nog niet klaar bent !
- Elke vormeling brengt volgend materiaal mee : schrijfgierief en kleurpotloden.

De catechese is opgebouwd rond het verhaal van de ontmoeting van Jezus en Zacheüs (Lc 19, 1-10). Het verhaal wordt verteld en via verschillende creatieve werkvormen, leven we ons in in het verhaal en ontdekken we met de vormelingen wat het betekent christen te worden. De grondgedachte is: **de ontmoeting met Jezus brengt vreugde en verandert je leven.**

Hieronder vind je het verhaal met een duiding voor de catechisten. Daarna volgt het verloop van het catechesemoment.

De vormelingen vinden onderstaande versie van het Bijbelverhaal ook in hun tochtboekje.

### **BIJ ZACHEÛS**

<sup>1</sup> Jezus ging Jericho in en trok door de stad.

<sup>2</sup> Daar was een man die Zacheüs heette. Hij was hoofdtollenaar en hij was rijk.

<sup>3</sup> Hij wilde Jezus zien, om te weten te komen wat voor iemand het was. Maar dat lukte hem niet vanwege de menigte, want hij was klein van stuk.

<sup>4</sup> Daarom rende hij snel vooruit en klom in een wilde vijgenboom om Jezus te kunnen zien wanneer hij voorbijkwam.

<sup>5</sup> Toen Jezus daar langskwam, keek hij naar boven en zei: "Zacheüs, kom vlug naar beneden, want vandaag moet ik in jouw huis verblijven."

<sup>6</sup> Zacheüs kwam meteen naar beneden en ontving Jezus vol vreugde bij zich thuis.

<sup>7</sup> Iedereen die het zag, sprak er schande van. "Hij is het huis van een zondig mens binnengegaan om er te verblijven," zeiden ze.

<sup>8</sup> Maar Zacheüs was gaan staan en zei tegen de Heer: "Kijk, Heer, de helft van mijn bezittingen geef ik aan de armen, en als ik iemand iets heb afgeperst vergoed ik het viervoudig."

<sup>9</sup> Jezus zei tegen hem: "Vandaag is dit huis redding ten deel gevallen, want ook hij is een zoon van Abraham. <sup>10</sup> De Mensenzoon is gekomen om te zoeken en te redden wat verloren was."

(Lucas 19, 1-10)

## Achtergrond bij het verhaal (voor de catechist)

Het vormsel is een stap op weg naar het christen worden. Hoe je christen kan worden en wat dat betekent voor je leven, lezen we in het verhaal over de **ontmoeting** van Jezus met Zacheüs (Lc 19, 1-10). De ontmoeting met Jezus brengt vreugde en verandert je.

Alles begint met nieuwsgierig zijn. Wat voor iemand Jezus was, dat wil Zacheüs wel eens weten. Hij wil hem zien. Maar dat gaat niet zomaar, zelfs niet als Jezus voorbijkomt in de stad waar hij woont. Zacheüs is namelijk klein van stuk en er is zo'n grote menigte op de been. Zacheüs moet moeite doen om Jezus te kunnen zien. Hij snelt vooruit en klimt omhoog, een wilde vijgenboom in.

Wanneer Jezus langskomt, kijkt hij naar boven. Zacheüs is gezien! Sterker nog: Jezus ziet blijkbaar veel in hem en wil bij hem thuis komen. "Kom vlug naar beneden," zegt hij. Dat doet Zacheüs meteen. "Ik wil bij jou verblijven."

Vol vreugde ontvangt Zacheüs Jezus bij hem thuis. De ontmoeting met Jezus maakt hem groot. "Hij gaat staan," vertelt Lucas. De ontmoeting verandert hem. Hij deelt en geeft zelfs veelvuldig terug wat hij van anderen heeft afgenomen. Onvoorstelbaar! 'Niet normaal!', zeggen de jongeren vandaag. Wanneer de goedheid je overvalt, word je een ander mens. Wanneer je de onvoorwaardelijke liefde van God ervaart, verander je totaal.

"Jezus", besluit Lucas, "is gekomen om te zoeken en te redden wat verloren was".

## Verloop van het catechesemoment

### 1. Verhaal van de ontmoeting van Jezus en Zacheüs (5 minuten)

*Materiaal : Bijbelverhaal (zie pagina 1)*

Een catechist vertelt het verhaal uit het evangelie volgens Lucas over de ontmoeting van Jezus en Zacheüs.

Aanbeveling bij de vertelling: vertel het verhaal kort (nog zonder verduidelijking !) met de Bijbeltekst bij de hand en lees regelmatig letterlijk een vers voor.

- *Verhalen moeten verteld worden. Toch suggereren we voor deze catechese om dicht bij de Bijbeltekst zelf te blijven. Lucas vertelt sober over de ontmoeting van Jezus en Zacheüs in slechts 10 Bijbelverzen. Maar zijn verhaal spreekt tot de verbeelding. Welnu, het is beter de verbeelding te laten spreken dan wel ze als verteller zélf helemaal in te vullen, wat sommige kinder- en jeugdbijbels met dit verhaal wel eens plegen te doen! De creatieve werkvormen in deze catechese willen die verbeelding bij de vormelingen precies aanspreken.*
- *Het verhaal kan natuurlijk ook zeer moraliserend gelezen worden wanneer we alle klemtoon leggen op de rijke sjoemelaar die door de ontmoeting met Jezus een gulle schenker wordt die zelfs veelvoudig teruggeeft wat hij heeft weggenomen. Dat vertelt het verhaal natuurlijk ook. Het is een belangrijk thema bij Lucas. De verandering die Zacheüs ondergaat is niet alleen maar innerlijk. Neen, ze toont zich heel concreet. Hij wordt een delende en zichzelf wegschenkende mens. Maar in deze catechese willen we allereerst en vooral onderzoeken hoe dat komt! Wat maakt dat Zacheüs zo verandert? Dat heeft alles te maken met het gezien worden! Als de goedheid je overkomt, verander je totaal. Daarop leggen we graag de nadruk.*

- *De woorden die de evangelist gebruikt, doen er wel degelijk toe (zie ook achtergrond). Ter informatie :*
  - *“Jezus trekt door de stad Jericho”. Hij is altijd onderweg .*
  - *Zacheüs wil Jezus zien. “Zien en gezien worden”, daar draait het om in dit verhaal en in vele andere Bijbelverhalen. Zacheüs is als hoofdtollenaar natuurlijk niet graag gezien. Niemand gelooft ook nog dat hij zou kunnen veranderen. Hij zal wel altijd een sjoemelaar en een afperser blijven.*
  - *Maar Zacheüs is nieuwsgierig naar die Jezus die vandaag door Jericho trekt. Lucas schrijft dat zo: “Hij wilde Jezus zien om te weten te komen wat voor iemand het was”.*
  - *Maar dat lukt hem niet, want hij is letterlijk “klein van stuk”.*
  - *Toch wil hij koste wat kost Jezus zien. Hij rent voorop en klimt een boom in. Een wilde vijgenboom of een ‘sycomore’, staat er letterlijk. Dat was in die streken een belangrijke boom. Door zijn wijdvertakte kroon leverde hij een aangename schaduw. Zijn takken beginnen al laag zodat je er gemakkelijk in kan klimmen.*
  - *“Kleine” Zacheüs maakt zich dus groot en klimt omhoog. Zo blijft hij ongezien, denkt hij, en heeft hij toch een mooi overzicht. Maar dat is buiten Jezus gerekend. Die komt voorbij, kijkt naar boven en ziet hem. Meer nog, hij vraagt hem vlug naar beneden te komen, terug met de voeten op de grond.*
  - *Sterker nog: Jezus wil in zijn huis verblijven. En dat is echt ongehoord! “Iedereen die het zag, sprak er echt schande van!”*
  - *Op het moment waarop Jezus hem ziet en aanspreekt, verandert bij Zacheüs alles! Een diepe vreugde komt over hem en die maakt dat hij totaal verandert. Geef toe, Lucas overdrijft: viervoudig teruggeven wat hij van anderen weggenomen heeft ...? Maar zo gaat het dikwijls in de Schrift: een ontmoeting met de onvoorwaardelijke liefde van God verandert je totaal en zelfs uitzinnig! “Niet normaal!”, zeggen jongeren vandaag.*
  - *En zo kan Lucas zijn verhaal besluiten: Jezus is gekomen om te zoeken en te redden wat verloren was.*

## **2. Nieuwsgierig zijn : vraag aan Jezus (10 minuten)**

*Materiaal : tochtboekje en schrijfgierief per vormeling, 1 smartphone per groep*

Zacheüs is in de goede betekenis van het woord ‘curieus’ : “Hij wil Jezus zien want hij wil wel weten wat voor iemand het was”.

In Jezus’ tijd bestond er natuurlijk nog geen GSM of smartphone. Vandaag wel. Zou Zacheüs dan vooraf al contact gezocht hebben met Jezus om antwoord te krijgen op zijn nieuwsgierige vragen? Wie weet? Welke vragen zouden jullie aan Jezus stellen?

Vraag aan de vormelingen om elk voor zich één vraag aan Jezus te stellen via sms. Een goeie oude sms kan maximaal 160 tekens bevatten (inclusief spaties). Ze kunnen deze sms noteren in hun tochtboekje, in het daartoe voorziene vak met 160 hokjes.

Daarna kan er een kort deelmoment zijn : wie heeft welke vraag aan Jezus gesteld? Wat vinden de vormelingen de meest interessante vraag? Dit deelmoment kan je met de hele groep samen doen, of – aanbevolen als je meer dan 8 vormelingen hebt – in kleinere groepjes met telkens één catechist. Op die manier tracht je door overleg uiteindelijk van de volledige groep één sms/vraag te selecteren. Deze schrijf je op een grote flap.

Elke groep mag nu één groepsfoto nemen (houdt de vraag op de flap zicht/leesbaar in beeld op de foto) en op Facebook posten. (een begeleider kan dit doen, terwijl de rest van de groep al aan het volgende onderdeel begint, de instructies voor het posten van deze foto zal de dag zelf op het catechesemoment genoteerd staan). We verzamelen deze foto’s achteraf op de Bavodag-website.

### **3. "Gezien worden" (10 minuten)**

*Materiaal : tochtboekje en schrijfgerief per vormeling, 1 'boom' per groep (= 1 stoel, zal klaarstaan in het lokaal)*

Laat de vormelingen als voorbereiding op dit deeltje elk voor zich de eerste vraag invullen die in hun tochtboekje onder het Bijbelverhaal staat: "indien ik Zacheüs was, hoe zou ik me gevoeld hebben toen Jezus me riep om naar beneden te komen ? Meerkeuze: ongerust, vereerd, onzeker, gegeneerd, wantrouwig, verrast, gelukkig, ... [zelf aan te vullen]." Een vormeling kan meerdere woorden aanduiden ! Er hoeft niet te worden uitgewisseld.

In het lokaal staan stoelen. Plaats één stoel ergens centraal. Vertel aan de vormelingen dat die symbool staat voor de boom waarin Zacheüs klom.

Stel de vormelingen dan de vraag : wat zou Zacheüs gedacht hebben op het moment dat Jezus hem zag zitten in de boom en hem vroeg om snel naar beneden te komen?

Een vormeling die een idee heeft, kan op de stoel komen staan en luidop een mogelijke gedachte van Zacheüs verwoorden (cfr. bibliodrama – type 'lege stoel'). Er zijn geen juiste of foute antwoorden. Er hoeft ook niet gereageerd te worden. Laat zo enkele vormelingen aan bod komen. Ook begeleiders kunnen indien nodig deelnemen om de vormelingen op gang te brengen.

### **4. Verduidelijking/getuigenis door de catechist : de goedheid van Jezus verandert Zacheüs (10 minuten)**

*Materiaal: tochtboekjes*

Laat de vormelingen elk voor zich de tweede vraag in hun tochtboekje invullen: "indien ik Zacheüs was, hoe zou ik me gevoeld hebben wanneer Jezus bij mij thuis verbleef? Meerkeuze: tevreden, vergevend, veranderd, verward, geliefd, gesterkt, vreugdevol, gered, ... [zelf aan te vullen]." Een vormeling kan meerdere woorden aanduiden ! Er hoeft niet te worden uitgewisseld.

We kijken daarna met de vormelingen nog eens naar het Bijbelverhaal in hun tochtboekje en meer bepaald vanaf vers 6. Een catechist kan hier wat bij vertellen.

*Hoe is Zacheüs veranderd?*

Kan de 'ontmoeting' met Jezus ook ons veranderen? Een catechist kan hier zeer kort iets vertellen over wat het met zijn/haar leven 'doet' om christen te zijn: een mini-getuigenis (in enkele zinnen) dat zich – gezien het thema van deze catechese – vooral richt op de vreugde die het ervaren van Gods goedheid met zich mee brengt.

### **5. Creatieve verwerking (10 minuten)**

*Materiaal : per vormeling : kleurpotloden (zelf mee te brengen door de vormelingen), vervormde tekeningen en WC-rolletjes met spiegelfolie (zullen in het lokaal aanwezig zijn, gelieve de WC-rolletjes daar achter te laten voor de volgende groep, dankjewel).*

Zien en gezien worden, daar draait het om in het verhaal van Zacheüs. Soms vraagt het enige inspanning om iets goed te kunnen zien. Soms heb je zelfs wat hulp nodig om te kunnen zien waar het precies om gaat.

Alle vormelingen krijgen een tekening die er op het eerste zicht heel raar uit ziet. Ze is helemaal vervormd. Op de tekening staat een tafereel afgebeeld uit het verhaal van Zacheüs, al kan je dat amper zien. Geef de vormelingen eerst een paar minuten de tijd om de tekening een stukje in te kleuren. Ze hoeven dit niet af te ronden. Laat ze gewoon even de tijd om te ervaren dat het niet evident is om een tekening te kleuren waarbij je amper ziet wat er wordt afgebeeld.

Geef dan aan elk kind een wc-rolletje met spiegelfolie. Wanneer het wc-rolletje nu op de aangeduide plaats op de tekening wordt gepositioneerd, kan je de niet-vertrokken tekening zien in de 'spiegel'.

Indien er nog tijd zou resten, kunnen de vormelingen met behulp van de gemaakte spiegel de tekening verder inkleuren.

*Ter info: deze techniek noemen we anamorfose. Op volgende website vind je daarover wat meer info :*

<http://www.arteveldehogeschool.be/borromini//Anamorfose/anamorfoseb/index.html>

## **6. Deelronde : woordenketting (10minuten of facultatief indien te weinig tijd voor vorige elementen van de catechese)**

*Materiaal : per deelgroepje (zie hieronder) een envelop met daarin 16 stroken papier waarop telkens 1 woord staat (zal klaarliggen in het lokaal)*

Verdeel je vormelingen in deelgroepjes, afhankelijk van met hoeveel vormelingen je in jouw klaslokaal zit :

- Minder dan 12 vormelingen in jouw klaslokaal : blijft 1 groep
- 12 à 20 vormelingen in jouw klaslokaal : 2 deelgroepjes
- Meer dan 20 vormelingen in jouw klaslokaal (maximaal = 31) : 3 deelgroepjes

Per deelgroepje is een begeleider nodig. Elk deelgroepje gaat rond twee tafels (die je tegen mekaar schuift) staan/zitten, en krijgt een envelop met daarin 16 woordstroken. In deze uitwisselronde worden belangrijke elementen van de catechese bij elkaar gebracht door middel van associatie.

Leg de woordstroken open op tafel. De vormelingen krijgen eerst de kans om alle woorden rustig te lezen. Pas daarna mag om beurt één vormeling in stilte een woord nemen dat hem aanspreekt of waarover hij iets zou kunnen zeggen. Er zijn ruim voldoende woorden voorzien ; ook wie als laatste aan de beurt is, zal dus nog keuze hebben. Van zodra alle vormelingen een woord hebben gekozen, worden eerst de niet-gekozen woordstroken weggehaald. Dan begint één vormeling die dat wil : hij legt zijn woord in het midden en vertelt waaraan dat woord hem doet denken. Dat kan verband houden met het verhaal van Zacheüs, met de catechese, maar ook met het eigen leven. Wie daarna denkt een woord in de hand te hebben dat met het vorige woord verband houdt, mag dat eronder leggen en vertellen welk verband er volgens hem is. Waaraan doet zijn woord denken? Zo wordt verder gedaan tot de woordstroken van alle vormelingen in het midden liggen.

Woordstroken : vijgenboom - kom naar beneden - thuis - klein - binnengaan - stad - zien - vreugde - armen - menigte - viervoudig - leven verandert - ontmoeting - groot maken - nieuwsgierig - gezien worden

### Voorbeeld:

Vormeling 1 : 'klein': Als je klein bent, voel je je vaak de mindere. Mensen zien je over het hoofd. Ook Zacheüs was klein.

Vormeling 2 : 'vijgenboom': Zacheüs was klein, maar hij was wel vindingrijk. Hij klom in een vijgenboom zodat hij alles goed kon zien.

Vormeling 3 : 'gezien worden': ...